

Bosanski pisac Dževad Karahasan u Bijelom Polju predstavio novi roman „Što pepeo priča“

Dževad Karahasan u Bijelom Polju

foto: Radio Bijelo Polje

BIJELOPOLJE - Ugledni bosanski pisac Dževad Karahasan gostovao je preksinoć u Bijelom Polju gdje je predstavio novi roman „Što pepeo priča“. Djelo je omaž jednom od najznačajnijih ljudi srednjeg vijeka Omaru Hajamu - matematičaru, astronomu, filozofu i pjesniku koji je živio između 11. i 12. vijeka u Persiji.

Kako je autor kazao, glavni junak knjige je jedna od najzanimljivijih ličnosti svjetskog duha.

HAJAMOVO OTKRIVĀ

-Veličanstven pjesnik. Pisac u čijoj poeziji imate jedinstvenu kombinaciju najdublje očajanja i humora. Čudesna poezija koja vam steže srce i istovremeno vas navodi na smijeh. Matematičar. Njegovi komentari Euklida su još aktuelni. Autor je jednačina s tri nepoznate. Njemu dugujemo nauku, algebru i riječ algebra - kazao je Karahasan, uz nadu da je sve to dobro pretočio u prozu jer je pokušao darekonstruirati njegov duhovni život. U ovoj knjizi ponovo je oživio Hajamovo otkriće ljubavi, prijateljstva i epohu, kako je ka-

Knjigama sudi vrijeme, a ljudi sude piscima

Moja knjiga neće biti ništa bolja ni da dobijem sve nagrade ovoga svijeta, ako je ne podrži vrijeme. Ako vaša djeca ne budu osjećala da je ta knjiga i njima napisana od nje nema ništa. Nagrade donose tiraž, ali ne donose vrijednost - kazao je Karahasan

zao, šokantno sličnu našoj. Govoreći o književnosti, Karahasan je ocijenio da ona uvijek ima smisla. -Od kako postoje, ljudi rade tri stvari. Hrane se, vode ljubav i pripovijedaju. Hraneći se održavaju se u životu kao pojedinačna bića, vodeći ljubav održavaju se kao vrsta, a

pripovijedanjem održavaju se kao bića duha i jezika. Nešto što ljudi rade od kada postoje ne može da nema smisla. Književnost nije egzistencijalna čovjekova potreba, ali jeste suštinska. Bez ove umjetnosti možemo preživjeti, ali ne kao cijeli čovjek - istakao je Karahasan.

On smatra da je uvijek bilo relativno malo dobrih čitalaca jer, kako je kazao, „dobri čitaoci su rijetke ptice, baš kao i dobri pisac“.

-Dok je obrazovni sistem funkcionisao i temeljio se na knjizi, čitalo se mnogo više, statistički gledano. Ali, od tog čitanja nijeste imali koristi,

Književnost i granice

Komentarišući podjele svega na ovim prostorima - države, ljudi pa i književnosti, Karahasan je kazao da na ovim prostorima postoji problem što se sve ideologizuje. - Na primjer, Čamil Sijarić je sigurno bosanski pisac, sigurno je bošnjački pisac, sigurno je i crnogorski pisac. I šta ćemo sada? Bulatović je sebe smatrao srpskim piscem, jugoslovenskim piscem, a sigurno je i crnogorski pisac. Književnost je najprije onih koji je čitaju, ali to bi bilo suviše pojednostavljeno. Prema toj logici ja bih najprije bio njemački pisac. Ali, ja nijesam na njemačkom jeziku zvao majku. Ja ne psujem na njemačkom... Pišem na bosanskom jeziku, dakle ja sam Bosanac. Nijesu stvari tako jednostavne kako bismo voljeli. Ali, sigurno je da u književnosti granice, podjele o kojima sanjaju ideolozi, ne mogu biti tako jednoznačne, jasne ni tako oštre. Nijesam spreman odreći se pisaca koje volim - Lalića, Krležu, Držića... i baš me briga čiji su. Moji su, jer književnost je razgovor - zaključio je Karahasan.

zato što se nije čitalo dobro i stvarno. Čitanje je po definiciji čin slobode, jer ako morate da čitate, onda nema baš puno koristi od toga. Danas je obrazovni sistem drugačiji i utemeljen je na diktaturi tehnike, a ne na knjizi - istakao je Karahasan. Međutim, kaže, knjiga se vraća

kao forma.

-U Evropi broj prodatih papirnatih knjiga raste, a broj tzv. elektronskih knjiga se smanjuje. Čitanje je poput ljubavi, neraskidivo je vezano za estetski doživljaj. Kao što ne možete reći da volite ženu a da je nijeste prije toga vidjeli, dotakli, omirisali. Tako je i sa knjigom. Da bi ste uživali u knjizi uz taj užitak je neraskidivo vezan osjećaj težine u dlanu, boja korice, čudesni miris papira, oblik slova... Čitanje je i tjelesni doživljaj - smatra Karahasan.

ZNAČAJ NAGRADA

Govoreći o književnim priznanjima, Karahasan kaže da nagrade mogu veseliti pisca dok je mlad.

-Knjigama sudi vrijeme, a ljudi sude piscima. Moja knjiga sigurno neće biti ništa bolja ni da dobijem sve nagrade ovoga svijeta, ako je ne podrži vrijeme. Ako vaša djeca ne budu osjećala da je ta knjiga i njima napisana od nje nema ništa. Nagrade mogu samo da doprinesu da se knjige bolje prodaju. One donose tiraž ali ne donose vrijednost - ocijenio je Karahasan.

Dodao je da nagrade znače, pogotovo mladim piscima. Kada ostarite, kaže, znače takođe, ali manje.

-Raduje vas kad ljudi, kolege, kažu da je dobro to što radite. Nagradu „Franc Nabl“ kao prvom piscu koji ne piše na njemačkom jeziku, prije mene dobila su dva-tri nobelovca, a dodjeljuje se jednom u tri godine. Da ponovim, čovjeku u mojim godinama savršeno je jasno da zbog toga niti je pametniji, niti je bolji, niti će bolje da piše. Ipak, svjedeno godi - iskren je Karahasan.

Gostovanje uvaženog bosanskog pisca organizovao je Univerzitet u Novom Pazaru, a razgovor je vodio rukovodilac Biblioteke u Bijelom Polju Edin Smailović. **V.Šb.**

Riječ više: Koncert Crnogorskog simfonijskog orkestra održan na sceni CNP-a

Djela velikana dočarana pouzdano i živopisno

PODGORICA - Predvođen maestrom Grigorijem Kraskom, Crnogorski simfonijski orkestar u petak je na Velikoj sceni Crnogorskog narodnog pozorišta premijerno izveo dva ostvarenja druge polovine 19. vijeka.

U prvom dijelu programa predstavljen je „Koncert za violinu i orkestar“ u a-molu, opus 53 Antonijana Dvoržaka, dok je u drugom odsvirana „Simfonija broj 3“ u D-duru, opus 29 Petra Iljiča Čajkovskog. Kao i u prethodnim sezonama, sa orkestrom je nastupila istaknuta ruska violinistkinja Irina Krasko, koja je na ovom nastupu tu-

mačila solistički part Dvoržakovog koncerta.

KONCERT

Jedino koncertantno ostvarenje za violinu Dvoržak je komponovao 1879. godine i tokom naredne četiri više puta revidirao prema sugestijama jednog od najznačajnijih violinista tog vremena - Jozefa Joakima. Ipak, Joakim, kome je djelo prvobitno i posvećeno, nije premijerno izveo koncert (a kako se smatra nije ga ni kasnije nikada odsvirao), već je solistički part na premijeri u Pragu 1883. tumačio češki violinista František Ondříček.

Iako inicijalno prati tendencije njemačkih autora Mendelsona, Bruha i Bramsa, Dvoržak u koncertu iznosi niz nekonvencionalnih rješenja u pogledu strukture i orkestracije, i prožima ga melodijama folklornog tipa. Irina Krasko je ovom Dvoržakovom zahtjevnom ostvarenju prisupila smjelo i žustro, s konstantnim pogledom unaprijed, i bez prenaplašavanja romantičarskog sentimentalizma u centralnom lirskom. Kao i na pret-

Crnogorski simfoničari i violinistkinja Irina Krasko

hodnim nastupima, imala je tamno obojen i dubok ton, ekspresivnu frazeologiju i tehniku podesnu za nemali broj kontrastirajućih odsjeka. Kompozitor u djelo nije ugradio njemu svojstvenu rezonantnost u orkestarskom zvuku. Ansamblu je u velikoj mjeri dodijeljena prateća uloga, fleksibilna tokom znatnijeg dijela interpretacije, uz povremena temporalna razilaženja muzičara Crnogorskog simfonijskog orkestra sa solo violinom. Dirigent je postavio širi dinamički okvir

unutar kojeg je zajedno sa Irinom Krasko i simfoničarima istakao ekstrovertne kvalitete sadržaja i njegova folklorna obilježja, eksplicitno prezentovana u završnom furijantu.

SIMFONIJA

U drugom dijelu programa, maestro Krasko i crnogorski simfoničari nadahnuto su prezentovali petostavačnu „Simfoniju broj 3“ Čajkovskog iz 1875. godine. U djelo je utkan velik i karakterno raznovrstan materijal, zbog čega se u pojedinim stručnim

krugovima nije blagonaklono gledalo na ovo ostvarenje. Ukazivalo se na disfunkciju i nedovoljnu povezanost (preko?) brojnih elemenata, stilsku dihotomiju, pretjerani akademizam i dovodila se u pitanje žanrovska odrednica djela. Ipak, drugi su u diferentnosti upotrijebljenog materijala, kompleksnosti, svojevrsnom liricizmu i hirovitom ritmu u pojedinim stavovima, kao i nestandardnoj makro formi koja upućuje na orkestarsku svitu, vidjeli upravo prednosti ovog djela u odnosu

na ostala ostvarenja simfonijskog žanra.

Pod upravom Grigorija Kraska, Crnogorski simfonijski orkestar je ovu šarenolikost simfonijskog sadržaja pouzdano i živopisno prezentovao podgoričkoj publici. Izvođenje su otpočeli pogrebnim maršom, i zvučnu sliku vješto temporalno ubrzavali i dinamički gradili do moćnih tuti segmenata. U drugom stavu imali su jasan igrački zamah i na snazi je bila kohezija solista iz redova duvačkog korpusa. Dirigent je zvučnu ravan na početku trećeg stava izvrsno tonski postavio (elegičan prizvuk) i nadalje sprovodio, dok je u četvrtom, živu temporalnu fluktuaciju precizno usmjeravao u tzv. „pitanje-odgovor“ odsjecima interpretacije. Kontrapunktiranje tematskog materijala među grupama u finalu bilo je veoma sugestivno, a kulminatorni punktovi izuzetno izvođački homogeni i dinamički nadgrađivani, što je za rezultat dalo izvanredno oslobađanje energije u tački klimaksa. Budući da smo do sada mnogo puta svjedočili nastupima CSO-a u kojima se adekvatno dramaturški uobličavala poetika Čajkovskog, fluentnost i potentnost interpretacije njegove „Simfonije broj 3“, kao i konačan, odličan utisak na kraju koncerta bili su očekivani, na zadovoljstvo kompletnog auditorijuma u CNP-u.

Vanja VUKČEVIĆ

Odličan utisak na kraju koncerta bio je očekivan, na zadovoljstvo kompletnog auditorijuma u CNP-u